

Assaigs i apunts
de musicologia
no
publicats

1.

Sacris solemnibus
iuncta sint gaudia
Et ex precordiis
sonent preconia
Recedant vetera
nova sint omnia
borda voces et opera

3.

Post agnum typicum
ex plenis epulis
corpus dominicum
datum discipulis
Sic totum omnibus
quod totum singulis
Ejus fateremur manibus

5.

Sic sacrificium
istud instituit
hujus officium
committi voluit
Solis presbiteris
quibus sic congruit
ut sumant et dent ceteris

7.

De Trina Deitas
unaque poscimus
Sic nostru visita
sicut te colimus
Per tuas semitas
duc nos quo tendimus
Ad lucem quam inhabitas

Amen.

En els llibrells de la Festa de la Música Catalana no hi falta may un premi a la millor col·lecció de cançons populars: es que l'folklore sempre serà una deïa d'inspiració per al compositor; en lloch més pot trobarse la fesomia ^{musical} ~~propia~~ de l'ànima d'un poble.

Fins el Motu propi de S. S. Pio X de santa memoria tot senyalant els caràcters de la música religiosa concedent que tota nació pot admetre en ses composicions religioses aquelles formes particulars que constitueixen el caràcter específic de sa propia música, ab tal que estiguin subordinades al caràcter ^{general} d'universalitat, de manera que l'fidel procedent d'altra nació no pugui experimentar, al sentirles, impressió que no sia bona.

Per això es molt d'alarabar el gest de la benemerita Juventut Catòlica de Barcelona oferint, per la VI Festa de la

Per aprendre de llegir la música amb qualsevol chan
sots amb L. Lissous

~~Ben aprendran de llegir~~

Una de les dificultats que en l'ensenyament del cant gregorià exigeix mes temps de practiques constants per esser vençuda es la lectura en notació neumiàtica per rahó de les diverses claus que en ella son emprades.

Una llarga experiencia en l'ensenyament de joves destinaes a entrar en religió, al mateix temps que'ns confirmava la grandissima dificultat de la lectura neumiàtica, ens així suggerint una practica encomendada no sols al estalvi del esforç mental que suposava el canvi de clau, sino també al estalvi de temps en l'estudi. L'exit no es feu esperar. Ben ~~avsa~~ prompte varem lograr que l'alegre, amb sols quatre lligons, llegís indistintament i sens esforç qualsevol clau.

No creiem necessari raonar aquí el fonament d'aquesta pràctica
o sistema de lectura. n'hi hauria prou amb exposar de la manera
mes clara i precisa que sapiguem les quatre lliçons.
Serà profitós, no obstant, de tenir en compte les següents notes.

- 1ª Aquestes lliçons suposen un mestre i a ell van dirigides; no al deixeble.
- 2ª Suposen també que l deixeble no sap un borrall de música. Si ja saps
queix llegir la una chan, diguem la de Sol, li costaria una podr més,
no molt, pero, de despendres del seu punt de vista, o sia, de la funció
del enteniment ja acostumada, per acceptar la que aquí li proposem.
- 3ª Remarqueu que no tractant-se rino de llegir cal escloure tota
altre idea musical, ^{(només de} intervals, afinació, etc

Llissó 1^a

Exercici 1er. Ensenyar al deixeble el nom El deixeble ha d'aprendre de memòria el nom de les notes de la escala ascendent i descendent: do, re, mi, fa, sol, la, si, do : do, si, la, sol, fa, mi, re, do.

Ex. 2ª Feu-li practicar el mateix exercici ^{començant amb} formant ~~començant~~ de qualsevol nota, donant la qual formaria una escala ascendent arribant fins a la 8^a i tot seguit l'escala descendent que correspongui fins arribar a la nota que ha servit per començar.

Ex. 3ª Seria bo de repetir aquest exercici formant les escales en l'extensió de dues 8^{es}.

Llissó 2^a

Ex. 1. Pregunteu al deixeble: ¿quina nota hi ha ~~do~~ a sobre del do?... del re?... etc i dessota del do?... del si?... etc

Llissó 2^a

Exer. 1er Pregunta al deixeble: ¿Quina nota trovem un lloc mes amunt del do? Repetiu la pregunta canviant la nota sense cap orde
¿Quina nota trovem un lloc mes avall del do? Repetiu també la pregunta canviant la nota sense cap orde.

No passen avant fins que l' deixeble respongui acertadament i sense confondre l' escala ascendent amb la descendent.

Exer. 2^{on}. Consistirà en repetir l' Exer. 1er substituint les paraules un lloc per dos llocs

Exer. 3er. Demanen al deixeble que us digui una escala, sortint de la nota que li proposarem cada vegada diferent, per salts de tercera, o sia de dos llocs en dos llocs. Exemple ascendent: do, mi, sol, si, re, fa, la.
Exemple descendent: re, si, sol, mi, do, la, fa.
No cal canviar mai aquets intervals.

Lliçó 3^a

Presenten al deixeble un tetagrama que poden dibuixar damunt qualsevol paper.

Exer 1ª Explique-li com s'orde de les notes de la escala al passar aquestes al tetagrama preu un caràcter alternatiu, de manera que si una nota correspon a una ratlla les seves immediates ascendent i descendent correspondrien necessàriament als espais i al revés. Posen-li exemples ^{de graus conjunts} per s'istal d'aquests: Sol, fa, sol, fa, sol. Mi, re, do, re, mi, re. Si, do, re, do, si, do. etc. i feu-los-hi llegir ^{donant-li} ~~casabiant~~ el nom de la primera nota i canviant-li cada vegada.

Exer 2ª Feu-li notar com les ^{notes de les} escales per salts de tercera o sia de dos llocs corresponen ~~com~~ sempre a les ratlles o als espais. Posen exemples per s'istal dels del exercici anterior.

Llissó 4^a

Explicuen les ratlles dites additionals i el seu us
Això us permetria ampliar els exercicis

Exp. 1. Feu notar com pot presentar-se un salt mes ^{ample} llarg que el de
dos blocs, per ex. una nota a la 1ª ratlla i la següent a la 3^a
En aquest cas seria necessari posar mentalment una nota a la
2ª ratlla que us serveixi de pont. Així si la nota de la pri-
mera ratlla es diu do, pensant amb el mi que correspondria
a la 2ª trobarem tot seguit que la de la 3^a es diu sol
Treu exemples de salts de 4^a, 5^a i 6ª ascendents i descendents

Exp. Preneu una frase curta. per ex. l'intonació del Credo I i feu-la
lleuger canviant el nom de la primera nota.

Explicar com la llaun serveix per donar nom a la primera nota
i per tornar orientarse en cas d'equivocació

Discurs ~~que~~ preparat per ésser llegit als exàmens de l'Escola Municipal però... queda inèdit
per el Juny de l'any 1883: fan ja quaranta vuit anys.

Al Saló dit de la Columna de Casa la Ciutat l'Escola Municipal
de Música celebrava dirigida pel Mtre Ventura Casanovas celebrava
els seus exàmens anuals. Llavors aquets exàmens eran públics: i apesar de
celebrarse indefectiblement un dissapte a la tarda, mai hi faltaven algu-
nes dotzenes d'oients desitjosos de sentir com s'hi lliuen els deixebles
qui amb el piano, que amb el violí, el clarinet, la flauta, el fiscorn, etc.

~~Doucs be, aquell de que us parlo s'esqueia que ho~~

Doucs be, en aquells exàmens de que us parlo havia de tocar el piano
per primera vegada un petit deixeble de l'Escola, un noi^{et} que aca-
bava de cumplir ^{els} nou anys. Vers aquí que quan el mestre el va cridar
perque li havia arribat el torn ~~et~~ aquell nen s'alça i tot anant cap
al piano, ja mitj sofocat, va adonar-se que a la presidencia hi havia

un tal Sr. Bonamich? Què era el Sr. Bonamich? Oh! aquell 2
~~qui tenia fama de gran músic i com que~~
~~aquell nen el coneixia be al Sr. Bonamich precisament perquè havia~~
~~sentit a dir moltes vegades que era un gran músic.~~

nen el coneixia perquè havia sentit a dir que era un gran músic.
Aquesta idea i la presència d'aquell Sr. senyor varen afectar
el temperament d'aquell noi en tanta de manera que, prou va
posarse a tocar el piano però al cap de dues o tres ratlles va
quedar encallat, amb els ulls negats i sense tocar...

Loet que l Sr. Mestre fou amant a ferli una moixaina tot
dient-li; toca, maco, toca: no t'espantis! i aixís es va tornar a
enregar fins acabar la seva peça.

Aquest fet, que us ben asseguro que es rigorosament històric, l'he vol-
gut recordar en aquest moment, no pas amb intenció de proposar vos

3

el fet com un model per imitar-lo, sinó amb el fi de ferros alguna reflexió sobre la perturbació que va sofrir aquell petit artista, i que es tan comú entre el jove.

La veritable causa d'aquesta perturbació la portem tots dintre de nosaltres mateixos. No haben sentit a dir mai que tots portem un rei al cos? Si, tots el portem. I aquest rei, que es el jo, gaudeix en tal manera que sempre té por d'esser destronat; sempre té por de fer el ridícul. És una tara de la nostra flaqueza humana. I lo pitjor es que quan com mes por tenim de quedar malament devant el públic, la perturbació creix mes i es quan i ens fa quedar mes malament ^{que mai} ben a pesar nostre.

Però en aquest món tot té remei menos la mort. També hi han maneres de combatre aquesta perturbació. Vaig a exposarvos dues o tres idees

4

que us poden fer algun servei

Pensem en primer lloc que l'art de la música té una condició distinta de les demés arts. Un pintor, per exemple, si quan ha pintat una obra li sembla que no està prou bé la pot retocar i la torna a retocar, i no li enseña a ningú fins que li plau del tot. Tan canvi el músic, ben fust comença l'execució d'una obra, no la pot deixar ni tan sols interromper-la fins acabar, tan si li surt bé com si no li surt tan bé.

És per això que tota falta començant contra el compàs, tota perturbació del moviment, es considerat com la falta ^{mes} greu que pot cometre l'executant. Això ens enseña que, si un cop començada l'execució d'una obra musical ens es forços aguantar-la fins al cap de vall final, tenim d'aprendre de saber despreciar les petites faltes que podem cometre, o almenys no donar-les mes importància de la poca que tenen. És un acte d'hu-

5

militat; i a tot acte d'humilitat no li falta mai un premi, i aquest premi o recompensa a la humilitat es, en el nostre cas, una major serenitat. La que amb la qual establiríem moltes altres entrebancades. Cal doncs que us sapiguem nutrir nos dels petits defectes quasi diria inevitables en tota execució musical.

En segon lloc cal observar com la perturbació es sempre produïda per una idea que us obsessiona i ens distrau. Per això ens equivoquem, perquè estem distracts. Per evitar la distracció jo us diria: procuren fer la música per vosaltres mateixos. Però que vol dir això de fer la música per un mateix? Vol dir no ferla perquè agradi al que us escolta sino de la manera que us agradi a vosaltres mateixos.

Tots vosaltres estudeu música perquè us agrada, i us agrada perquè la troveu delitosa i es cert que per propi impuls, quíat sempre

com se suposa pels consells i orientació del mestre, troven la música
mes agradable matisada d'una manera que d'una altre. Doncs be;
al tocar en public procurau disfrutar, gosar, amb la música que executeu
Aixís la fareu per vostaltres, pel vostre goig, i això us ocuparà l'aten-
ció, evitant les distraccions que sou causa de tantes petites faltes.

Per últim, el jovent poc experimentat sol fer com aquell nen que us
he explicat que quan ha de tocar en presència d'algun mestre es quan
mes es pertorba. Això es un mal entès. Que us pensen que s'enganyaren
de gran cosa al mestre que us escolti? No; tan si toquen be com no
tan be, ell conèixerà els dons que Deu vos ha donat per la música, conèi-
xerà les vostres qualitats i els vostres defectes, i ell mes que ningú
compendrà i ~~es~~ sabrà dispensar la vostra perturbació perquè ¿que
us pensen que no s'en recorden els mestres de quan ells eran joves?

Musica catalana, un premi a la millor col·lecció de cançons populars religioses transcrits directament del poble. Així se pot anar recullint y conservant, com se fa ja de temps, a les cançons populars en general, tot el bé de Déu que encara els segles no han esborrat del tot entre la música popular i l'Església.

Mes, aquests reculls de cançons tenen una finalitat mes alta que la de la sola conservació del tresor popular; no n'hi ha prou de recullir-les, ^{y conservar-les} és necessari posar-les en mans dels estudiosos. Perque així com l'abella, pera sa mel, no s'emporta may tota la flor, sino que hi en te prou ab una fibladeta, però per lo mateix necessita de moltes flors, així també l' compositor que vol ^{imprimir} donar a ses obres la feromí de raça necessita també de molts exemples. No en copiarà cap, no tindrà cap, però ell sabrà sorprendre y aprofitar la essència de cada un. En aquest sentit, apenas trobaríem un cant ^{popular} que no

1.

Sacris solenniis
 juncta sint gaudia
 Et ex precordis
 sonent preconia
 Recedant vetera
 nova sint omnia
 corda voces et opera

3.

Post agnum typicum
 expletis epulis
 corpus dominicum
 datum discipulis
 Sic totum omnibus
 quod totum singulis
 Ejus fatemur manibus

5.

Sic sacrificium
 istud instituit
 hujus officium
 committi voluit
 Solis presbiteris
 quibus sic congruit
 ut summat et dent ceteris

7.

Re Crina Deitas
 unaque poscimus
 Sic nos tu visita
 sicut te colimus
 Per tuas semitas
 duc nos quo tendimus
 Ad lucem quam inhabitas

Amen

tingui el seu filet d'or: un ritme, una cadensa, una ^{giro melòdica} ~~modula~~
ció, etc, son tot coses petites que el compositor sabrà agraupar
sens que perdiu sa naturalesa, y aixís donant aixís a ses obres
una ^{linda} equibrança d'intre el segell de nacionalitat.
No volem pas dir que tot sia per fer ^{linda} en el genre popular-religiós
mensa la satisfacció que sentim den poder confessar que
s'ha fet molt, fins en el genre popular-religiós. I consti
que no parlem per la petita part que hi podriem tenir. Obres
moderues tenim a Catalunya, no pas ab la nostra firma, que
en el genre popular-religiós no's tenen d'amagar per cap altre,
les cregem úniques. I pensar que apenas s'ha publicat cap
model de l'autigor! Fins ara el compositor religiós no té
altre model que la causó popular, ell té de posari el seu
tinent religiós de sa propia collita; y ¿no es de presumir
que aquest sentiment tinga també les seves peculiars formes
d'expressió dins la cançonística popular? Donchs figureus

ho molt que s pot esperar encara del dia que l'acompositor
puga abeurarse directament en models fills llegendaris del
sentiment religiós - popular!...

Per això, aixís com s han anat recullint y publicant en part
cansons populars de tota mena, creyem que seria bo d'es-
pecialisar la collita en el camp religiós, recullint, y publi-
cantles acoblades, totes les cansons trovades en terres de Ca-
talunya y que sien destinades al cant del poble en l'Esglesia.

Totom pot contribuirhi. ¿Qui es que no te en cartera algun goig,
dixino, cansó etc? Donchs no te de fer mes que enviar copia
a Revista Musical Catalana que tant amablement ofereix
son ses pàgines, y aixís se aniran coleccionant ^{totes} y tot serà
de totom pera que totom pugui estudiar.

Comensem donchs, pera donar exemple, oferint uns quants
Goigs recollits en diverses encontrades del bisbat de Vich

Habíem pensat de acompanyarlos d'un petit comentari
 almenys ^{cada un} ~~per~~ dels mes interessants, mes això no sembla pas
 de necessitat; totom se farà càrrec de que aquesta collec-
 ció no deu contenir altre cosa que lo que podríam dirne
 la primera matèria en brut, pera que cada qual pugui
 aplicarli la màquina passantla per la màquina del
 llur. enteniment pugui traurene les conseqüències que
 y profits que fassin al seu cas

J'are grans merces per endavant a tots els que
 concorrin ab son obol, petit o gros, a engrupir la collec-
 ció, que. Deu vulga benedir perquè sia una font d'inspi-
 ració pera la major propietat y enaltiment del cant del
 poble en l'Església.

1.

Sacris solemnibus
iuncta sint gaudia
Et ex precordiis
sonent preconia
Recedant vetera
nova sint omnia
corda voces et opera

3

Post agnum typicum
expletis epulis
Corpus dominicum
datum discipulis
Sic totum omnibus
quod totum singulis
Ejus fatemur manibus

4. 5.

Sic sacrificium
istud instituit
huius officium
committi voluit.

Solis presbiteris
quibus sic congruit
ut sumant et dent ceteris

7.

Te Terina Deitas
unaque poscimus
Sic nos tu visita
sicut te colimus
Per tuas semitas
duc nos quo tendimus
Ad lucem quam inhabitas
Amen.